



شناسه	مقررات و رویه اجرایی	تاریخ	۱۴۰۴/۰۵/۰۷
عنوان	بررسی مشکلات حاصل از اعمال ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی در حوزه کسب و کار دریایی و بندری		
مرجع طرح موضوع	انجمن کشتیرانی و خدمات وابسته ایران		
شرح دستور	❖ با تغییر رویکرد سازمان امور مالیاتی از سال ۱۳۹۳ در خصوص ثبت حسابداری صورتحساب‌های درآمدی و هزینه‌ای شرکت‌های کشتیرانی و نمایندگی کشتیرانی، سازمان تامین اجتماعی به قسمت هزینه‌ای صورتحساب‌های صادره توسط سازمان بنادر و دریانوردی و اپراتورهای طرف قرارداد که در وجه شرکت‌های کشتیرانی و نمایندگی کشتیرانی صادر گردیده بود ورود کرده و با مقاطعه‌کار قلمداد کردن شرکت‌ها و نمایندگی کشتیرانی موجب بروز مشکلاتی در این زمینه شده است. ❖ به طور کلی از دیدگاه و منظر حسابرسان موسسه حسابرسی سازمان تامین اجتماعی صورتحساب‌های صادره از سازمان بنادر و دریانوردی و اپراتورهای مستقر چه برای ورود و چه برای خروج کانتینر و کشتی از جنس خدمات می‌باشد، یعنی از نظر سازمان تامین اجتماعی کلیه صورتحساب‌های صادره از سمت اپراتورهای بندری و دریایی مشمول موضوع ماده ۳۸ تامین اجتماعی بوده و بایستی وفق مقررات موضوع ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی پس از کسر ۵ درصد از هر صورتحساب و در پایان قرارداد، آخرین مبلغ صورتحساب را به منظور اخذ مفاصاحساب از صادر کننده صورتحساب نگه داشته تا شرکت صادر کننده صورتحساب مفاصا حساب خود را پس از اخذ از سازمان تامین اجتماعی به منظور آزاد سازی وجوه به شرکت‌های کسر کننده و دریافت کننده صورتحساب، ارائه کند تا در نهایت جمع ۵ درصد مبالغ مکسوره به همراه صورتحساب آخر را جمع نماید. این در حالی است که فعالیت شرکت‌های کشتیرانی و نمایندگی کشتیرانی به طور مستمر ادامه داشته و اتفاقی بر آن تا زمان تعطیلی قطعی شرکت متصور نیست.		
ایرادات و مشکلات مطروحه	❖ طبق قوانین مقاطعه کار^۱ به شخصی اطلاق می‌گردد که فعالیت آن مبتنی بر ۲ شرط باشد، یکی وجود قرارداد مکتوب و دیگری آنکه در بازه زمانی شروع و خاتمه یک کار و فعالیت مشخصی انجام پذیرد. این موضوع براساس ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی به صراحت به آن اشاره شده است. حال آنکه فعالیت اپراتورهای بندری و دریایی فاقد قرارداد است و خدمت ارائه شده با طرفیت شرکت‌های کشتیرانی و نمایندگی کشتیرانی از حالت مقاطعه کار خارج گردیده و مشمول این موضوع نمی‌گردد. ❖ لازم به ذکر است، در مجوزهای صادره از سمت سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان متولی امور حمل و نقل دریایی، ارتباط بین شرکت‌ها و نمایندگی کشتیرانی با اپراتورهای بندری در حکم کارگزار سازمان بنادر و دریانوردی می‌باشند و هیچ یک از شروط مقاطعه کاری را شامل نمی‌گردد.		

^۱ مطابق با ماده ۱۲ قانون مالیات بر درآمد و املاک مزروعی و مستغلات، مقاطعه کار کسی است که ضمن عقد قرارداد یا پیمان یا صورت مجلس مناقصه، متعهد به انجام هرگونه عمل و یا فروش کالایی با شرایط مندرج در قرارداد یا پیمان یا صورت مجلس مناقصه در قبال مزد یا بها و به مدت معین است



❖ براساس آخرین دستورالعمل تلخیص و تنقیح موضوع ماده ۴۷ قانون تامین اجتماعی (جدول پیوست-قسمت نهم- بند ۲-۴)، "در صورت پرداخت هزینه تخلیه و بارگیری توسط صاحب و یا صاحبان کالا در وجه شرکتهای تخلیه و بارگیری در بنادر، با ارائه اسناد و مدارک مثبت از جمله صورتحساب خدمات و قبوض پرداختی، در فرآیند حسابرسی غیر مشمول از محاسبه ضرایب قانونی شناخته می شود. بر این اساس وفق مقررات مندرج در تبصره ماده ۱۴ آیین نامه اجرایی قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران، صاحب کالا شخص حقیقی و یا حقوقی و یا قائم مقام قانونی او و یا متصدی حمل است که مانیفست کالا یا قبض انبار تفکیکی و یا ظهرنویس شده به نام او صادر شده است. که این موضوع با توجه به آنکه تمام عملیات بندری کشور در مناطق ویژه اقتصادی بندری انجام می پذیرد و اسناد و مانیفست و قبض انبار بنام شرکت های کشتیرانی و نمایندگی کشتیرانی ثبت و صادر می گردد مشمول این بند مذکور از دستورالعمل تلخیص و تنقیح موضوع ماده ۴۷ قانون تامین اجتماعی می گردد. ❖ بر اساس قوانین سازمان تامین اجتماعی کلیه خدمات به ۲ طریق، "انجام خدمات در محل فعالیت کارفرما یا انجام خدمات در محل فعالیت مجری خدمات" به وقوع می پذیرد. ❖ در حالت اول به دلیل آنکه خدمات از طریق عقد قرارداد و مدت زمان وقوع، مشمول موضوعات ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی بوده است، لیکن می بایست میزان مبلغ قرارداد بر اساس ضرایب متصور در قانون (مانند نصب تجهیزات در کارگاه های تولیدی توسط سازنده تجهیزات) لحاظ گردد. ❖ در حالت دوم در خصوص انجام خدمات در محل فعالیت مجری، کارگاه به عنوان کارگاه ثابت در نظر گرفته شده و بر اساس قوانین سازمان تامین اجتماعی (مانند کارواشها، نمایندگی های خدمات پس از فروش خودرو) مشمول مفاصاحساب با نرخ صفر می باشد. ❖ در خصوص عملیات پهلودهی کشتی ها در اسکله و تخلیه و بارگیری کالا از/ به کشتی در بنادر، به دلیل آنکه در اساسنامه و موضوع فعالیت شرکت های مذکور به صراحت قید گردیده است؛ فعالیت در اسکله و بنادر. لیکن از این حیث مشمول قواعد کارگاه ثابت گردیده است. حال آنکه ماشین آلات، تجهیزات دریایی و زمین در اختیار، تماما و یا قسمتی از تجهیزات مورد نیاز با مالکیت سازمان بنادر و دریانوردی و یا اپراتورها بوده و طبق تشریفات و مراحل قانونی طی عقد قرارداد با اپراتورها به عنوان بهره بردار دارای صلاحیت، در اختیار اپراتور می باشد. که این موضوع در بازدید اخیر پرسنل ستادی سازمان تامین اجتماعی به همراه نمایندگان اتاق تعاون و اتاق ایران از اسکله شهید رجایی به واقع مشاهده گردیده است. ❖ کرایه حمل دریایی در مقوله واردات و صادرات کالا طبق قسمت نهم بند ۱-۲ آخرین دستورالعمل تلخیص و تنقیح موضوع ماده ۴۷ تامین اجتماعی و بخشنامه ۱۳۸۹۱/۹۹/۵۰۲۰ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۳ مدیرکل وصول حق بیمه وقت سازمان تامین اجتماعی به صراحت قید شده است که شرکت های حمل و نقل خارجی (کار در خارج از مرزهای کشور) جز موارد غیر مشمول می باشد ولیکن این موضوع در خصوص شرکت هایی که طرف معامله با شرکت های داخلی (گروه مجموعه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران) می باشند و از آنها صورتحساب کرایه حمل دریافت می کنند صدق نکرده و شرکت های گیرنده خدمت را مشمول مطالبه با نرخ ۷,۸ درصد می نماید. ❖ در خصوص حق توقف کانتینر در مقوله حمل و نقل شایان ذکر است این موضوع در صورتحساب های صادره توسط شرکت های کشتیرانی فاقد هرگونه خدمات انسانی که مشمول کسر حق بیمه باشد را شامل نبوده و فقط مربوط به	
---	--



اجاره مدت زمان تحویل کانتینرها به خریدار خدمت می باشد که این مدت می تواند شامل توقف فعالیت ترخیص کانتینر در گمرک به دلیل نقص مدارک وارد کننده و یا خروج کانتینر از محوطه بندر و توقف در مجموعه صاحب کالا می باشد. لیکن تاکید مجدداً می گردد این موضوع شامل هیچگونه خدمات انسانی مشمول کسر حق بیمه نمی باشد. لذا متأسفانه در سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ در زمان حسابرسی بیمه ای این موضوع از طریق درج در کاربرگ شماره ۳ مشمول کسر حق بیمه گردیده است. ❖ از سوی دیگر در راستای اقدامات سلبی سازمان تامین اجتماعی ناچاراً بعضی از شرکت های کشتیرانی و نمایندگی کشتیرانی درصد اعمال مفاد ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی به شرح ذخیره ۵ درصد صورتحساب های دریافتی از اپراتورها برآمده اند. ولی پس از انجام حسابرسی تامین اجتماعی موضوع ماده ۴۷ قانون تامین اجتماعی با نرخ های بین ۷،۸ تا ۱۶،۶۷ درصد مواجه شده که این تفاوت نرخ به عنوان ضرر متوجه آنها گشته است. با توجه به مشکلات اقتصادی کشور در خصوص معضل بیکاری این زنگ خطر به صدا درآمده که در صورت عدم توقف این موضوع و مطالبه سازمان تامین اجتماعی از شرکت ها به استناد ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی بار پرداخت حقوق کارکنان این شرکت ها از بخش خصوصی به بخش دولتی منتقل شده و عملاً فشار مضاعفی به اقتصاد کشور وارد می کند و نیز باید در نظر داشت تاکنون متضرر اصلی این ناکارآمدی حاکمیتی، بخش خصوصی بالاخص شرکت های کشتیرانی و نمایندگی کشتیرانی و متعاقباً پورت اپراتورها و محوطه داران بندری بوده اند که دیگر امکان تاب آوری این مشکلات را نخواهند داشت.	
کارگروه تخصصی کمیته حمایت از کسب و کار مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۱۱ با حضور نمایندگانی از اتاق بازرگانی ایران، اتاق تعاون، سازمان امور مالیاتی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان بنادر و دریانوردی، سازمان تامین اجتماعی، قوه قضائیه، انجمن کشتیرانی و خدمات وابسته ایران، اپراتورهای بندری و شرکت های کشتیرانی در محل اتاق بازرگانی ایران برگزار شد. بدین ترتیب در جلسه اعضا به این جمع بندی رسیدند که نوع فعالیت این اپراتورها از نوع شرکت ثابت تلقی می شود و از طرفی چون قراردادی که بین سازمان بنادر و اپراتورها منعقد می شود از نوع قرارداد اجاره بوده و هیچ رابطه ای پرداختی بین سازمان بنادر و کارکنان شرکت های اپراتوری تعریف نشده است، بنابراین این نوع از فعالیت مشمول ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی نمی شود. البته از آنجا که سازمان تأمین اجتماعی این استدلال را نپذیرفت، در نهایت مقرر شد پس از استعلام های لازم از معاونت حقوقی ریاست جمهوری درخصوص کارگاه ثابت و مشمولیت ماده ۳۸ و با جمع آوری اطلاعات و مستندات، این موضوع در صحن اصلی کمیته حمایت از کسب و کار و با حضور اعضای اصلی کمیته مطرح و نتیجه گیری شود.	جمع بندی جلسه کارگروه تخصصی
۱- مکاتبه با معاونت حقوقی رئیس جمهور با شماره ۱۵۵۴۷/۲۷/ص مورخ ۱۸/۱۲/۱۴۰۳ مبنی بر اخذ استعلام درخصوص کارگاه ثابت و مشمولیت ماده ۳۸.	مهم ترین اقدامات صورت گرفته توسط دبیرخانه



۱. به استناد قرارداد منعقد فی مابین سازمان بنادر و اپراتورهای دریایی و بندری و همچنین درج صریح موضوع فعالیت اپراتورها در اساسنامه شامل عملیات پهلو دهی کشتی ها در محل اسکله و تخلیه و بارگیری کالا در بنادر، محل انجام فعالیت های مرتبط در اسکله ها و بنادر، مشمول تعریف کارگاه ثابت از بدو تاسیس شرکت های اپراتوری می باشد. ۲. کلیه صورتحساب های صادره توسط شرکت های اپراتور بندری و دریایی به نام شرکت های کشتیرانی و نمایندگی های مربوطه و یا صاحبان کالا، تا پایان فرآیند ارائه خدمات، مشمول مقررات مقاطعه کاری قرار نمی گیرد و مشمول معافیت مندرج در بند ۴-۲ قسمت نهم جدول پیوست دستورالعمل تلخیص و تنقیح موضوع ماده ۴۷ قانون تأمین اجتماعی گردد. ۳. معافیت کامل و اعمال نرخ صفر به کرایه حمل دریایی در زمینه واردات و صادرات کالا، بر اساس قسمت نهم بند ۲-۱ از آخرین دستورالعمل تلخیص و تنقیح موضوع ماده (۴۷) قانون تأمین اجتماعی، به کلیه شرکت های حمل و نقل داخلی و خارجی اطلاق می گردد؛ مشروط بر اینکه فعالیت های مربوط به حمل کالا به طور صریح در خارج از مرزهای کشور انجام پذیرفته باشد. از جمله مشمولین این حکم، شرکت های گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و سایر شرکت های حمل و نقل دریایی ایرانی می باشند. لذا مقرر می گردد فرآیند مذکور از فرآیند حسابرسی سازمان تأمین اجتماعی حذف شود. ۴. معافیت کامل و اعمال نرخ صفر در خصوص حق توقف کانتینر در حوزه حمل و نقل دریایی، با توجه به اینکه این موضوع در صورتحساب های صادره توسط شرکت های کشتیرانی فاقد هرگونه خدمات انسانی مشمول کسر حق بیمه بوده و صرفاً مربوط به اجاره مدت زمان تحویل کانتینرها به خریدار خدمت می باشد. این مدت زمان می تواند شامل توقف فرآیند ترخیص در گمرک، به دلیل تأخیر در تخصیص ارز از سوی بانک مرکزی، نقص مدارک واردکننده، خروج کانتینر از محوطه بندر، یا توقف در محل صاحب کالا باشد. از آن جا که این فرآیند فاقد خدمات انسانی مشمول بیمه است، مقرر می گردد از فرآیند حسابرسی سازمان تأمین اجتماعی حذف شود.	پیشنهاد دبیرخانه
۲- مکاتبه معاونت حقوقی رئیس جمهور درخصوص اخذ استعلام از سازمان تأمین اجتماعی با شماره نامه ۱۰۱۱۵ مورخ ۲۷/۰۱/۱۴۰۴. ۳- استعلام مجدد معاونت حقوقی رئیس جمهور از سازمان تأمین اجتماعی با شماره نامه ۴۱۲۱۱ مورخ ۰۷/۰۳/۱۴۰۴. (پاسخ مکاتبات فوق درخصوص اخذ استعلام، از سوی سازمان تأمین اجتماعی برای معاونت حقوقی رئیس جمهور ارسال شده است.)	فهرست مهم ترین مستندات و مدارک پشتیبان